

Република Србија
Виши суд у Сомбору
Гж.
15.03.2017. године
Сомбор

10/3

У ИМЕ НАРОДА!

Виши суд у Сомбору, у већу састављеном од судија Добриле Мрдак, председника већа, Браниславе Мирковић и Божидара Секулића, чланова већа, у правној ствари тужиоца _____ кога заступа пуномоћник Ивана Делић, адвокат из Сомбора, против тужене _____ коју заступа пуномоћник Горан Петронијевић, адвокат из Београда, ради стицања без основа, одлучујући о жалби тужене изјављеној на пресуду Основног суда у Сомбору посл. бр. _____ од 08. децембра 2016. године, у седници већа одржаној дана 15. марта 2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

Жалба тужене СЕ ОДБИЈА и пресуда Основног суда у Сомбору посл. бр. _____ од 08. децембра 2016. године ПОТВРЂУЈЕ.

Захтев тужене за накнадом трошкова жалбеног поступка СЕ ОДБИЈА.

Образложење

Изрека првостепене пресуде гласи:

„Тужбени захтев тужиоца се УСВАЈА У ЦЕЛОСТИ.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена

да тужиоцу

име стицања без основа исплати износ од 913,76 швајцарских франака са домицилном каматом од 26. октобра 2007. године закључно са 24. децембром 2012. године и законском затезном каматом на износ дуга у швајцарским францима од 25. децембра 2012. године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем

курсу Народне банке Србије на дан исплате, у року од осам дана под претњом принудног извршења.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 107.329,00 динара са законском затезном каматом од 08. децембра 2016. године па до исплате, у року од осам дана под претњом принудног извршења.“.

Против првостепене пресуде жалбу је благовремено изјавила тужена због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, предлажући да суд усвоји жалбу и поступи у складу са жалбеним наводима.

Испитујући правилност првостепене пресуде у границама разлога изнетих у жалби, пазећи по службеној дужности на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП-а и на правилну примену материјалног права, сагласно одредби члана 386 став 3 ЗПП-а, овај суд је нашао да је првостепена пресуда донета на основу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања и уз правилну примену материјалног права, а да је жалба тужене неоснована.

Према првостепеном утврђењу парничне стране су 25. октобра 2007. године закључиле Уговор о стамбеном кредиту којим је тужена тужиоцу одобрила стамбени кредит у износу од 60.917,34 швајцарских франака у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан пуштања кредита у течај, те се одредбом члана 6 тужилац као корисник кредита обавезао да туженој плати камату на кредиту по каматној стопи од 5,45 % на годишњем нивоу, а на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у течај, по основу Одлуке о тарифама накнада, плати банци једнократну накнаду у висини од 1,5 % од износа одобреног кредита у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећи за швајцарски франак на дан плаћања. Дана 26. октобра 2007. године банка је уплатила тужиоцу кредит у динарској противвредности умањен за износ од 917,76 швајцарских франака у динарској противвредности уговорене накнаде. Корисник кредита је у обавези да плати банци следеће трошкове: накнаду за извод из кредитног бироа, која накнада се у периоду од 2007. године до 2015. године кретала од 120,00 динара до 236,00 динара, потом трошкове процене вредности некретнине у распону од 50 до 100 евра у динарској противвредности, трошкови куповине менице по цени од 30,00 до 50,00 динара по меници, трошкове осигурања некретнине сваке године до дана исплате кредита у

распону од 5.000,00 до 15.000,00 динара годишње у зависности од врсте ризика за које се некретнина осигурава, трошкове овере заложне изјаве за упис хипотеке на непокретности у распону од 120,00 до 236,00 динара, те трошкове уписа хипотеке у надлежни катастар по цени у распону од 15.000,00 до 39.000,00 динара, у зависности од вредности некретнине. Наведени трошкови представљају тзв. спољашње услуге које плаћа корисник кредита и који нису урачунати у трошкове обраде кредита, те након што исти буду наплаћени, банка тада наплаћује трошкове обраде кредита и пуштања кредита у течај. Приликом продаје робе у цену робе урачунати су сви трошкови који оптерећују ту робу као што су на пример трошкови амбалаже, радне снаге, сировине и материјала, што значи да коначна цена робе по којој се она продаје, у себи садржи све настале трошкове, односно цену коштања робе са маржом која чини његову зараду. На исти начин се формира и цена појединачне услуге као што су услуге испорука електричне енергије, вештачења и друго, те са становишта економске струке, основну делатност банке представља пружање услуга позајмљивања новца, односно одобравање кредита и највећи део њених ресурса је у функцији провере захтева потенцијалних корисника кредита, а због процеса одобравања кредита банка не ангажује додатну радну снагу односно додатне стручњаке у односу на запослене који уобичајено то раде, док све трошкове кредитне услуге банка наплаћује кроз уговорену камату која обухвата све елементе цене коштања.

При наведеном утврђењу, налазећи да је ништава одредба о наплати трошкова кредита те да јој стога суд није могао пружити судску заштиту, а због чега је и износ који се потражује тужбеним захтевом, а који је наплаћен на основу исте, стечен без правног основа, првостепени суд је тужбени захтев тужиоца усвојио и донео одлуку као у изреци оспорене пресуде.

У спроведеном поступку нису причињене битне повреде одредаба парничног поступка на које овај суд пази по службеној дужности, нити повреде на које тужена указује жалбом, већ је на правилно утврђено чињенично стање првостепени суд правилно применио материјално право.

Супротно жалбеним наводима туженог, правилно је првостепени суд утврдио да је предметна одредба уговора о кредиту којом је предвиђена обавеза тужиоца на исплату трошкова обраде кредита ништава, због чега не ужива судску заштиту, па самим тим је и основан тужбени захтев тужиоца, јер се банка на наведени начин

обогатила на рачун тужиоца. Наиме, за одлуку о основаности постављеног тужбеног захтева и обавезивање туженог на враћање износа који је од тужиоца наплатио по основу спорне одредбе уговора о кредиту уз истицање да је тај износ наплаћен без основа, неопходно је да суд као претходно питање утврди да ли је поменута одредба уговора ништава, а о чему суд сходно одредби члана 109 став 1 ЗОО-а пази по службеној дужности. Полазећи од поменутог, првостепени суд се правилно упустио у утврђивање околности закључивања предметног уговора и ништавости спорне одредбе, пошто није у складу са одредбом члана 1065 ЗОО-а, којом је прописана као цена капитала само камата, јер банка има право само на стварне трошкове који су настали из кредитног односа. У заснивању облигационих односа и остваривању права из тих односа, странке су сходно одредби члана 12 ЗОО-а дужне да се придржавају начела савесности и поштења, а у заснивању двостраних уговора стране полазе од начела једнаких вредности давања у смислу одредбе члана 15 ЗОО-а. Уговорна обавеза се сходно одредби члана 46 ЗОО-а може састојати у давању, чињењу, нечињењу и трпљењу и мора бити могућа, допуштена и одређена односно одредива. Када је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен и неодредив, уговор је ништав у смислу одредбе члана 47 ЗОО-а, међутим ништавост једне одредбе уговора, као у конкретном случају, не мора да повлачи ништавост самог уговора, ако он може да опстане без те одредбе и ако она није ни била услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен, како то прописује одредба члана 105 став 1 ЗОО-а. Спорном одредбом члана 9 уговора о кредиту је предвиђено да се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, а на основу Одлуке о тарифама накнада Банке, истој плати једнократну накнаду у висини од 1,5% од износа одобреног кредита, међутим, поменута одредба не прецизира који су то стварни трошкови кредита и зашто се исти везују за износ кредита. Због наведеног тужиоцу је непознат механизам по коме се добија висина тих трошкова, што је и сам посведочио, а што га доводи у неравноправан положај у односу на тужену банку која на основу унапред припремљеног и одштампаног уговора о кредиту, на чију садржину тужилац као корисник кредита не може да утиче, ставља кориснику одређени повчани износ на располагање а при томе за себе задржава право да одреди трошкове кредита без одговарајућих образложења који су то трошкови, на основу чега су утврђени и зашто се везују за износ одобреног кредита. Полазећи од наведеног, такво поступање тужене је у супротности са основним начелима на којима почива правни поредак државе на чијој територији банке послују, пре свега начелом једнаке вредности узајамних давања које је ЗОО нормирао као основно начело код двостраних уговора,

управо са циљем да се код таквих уговора заштита пружи оној страни чија је уговорна обавеза у диспропорцији са обавезом друге стране.

У току поступка суд је на предлог тужиоца одредио економско-финансијско вештачење на околности утврђивања које је то трошкове банка имала приликом обраде и пуштања кредита, а којом приликом је вештак Славица Карановић од тужене банке и затражила да се достави сва потребна документација релевантна за проверу поменутих трошкова, међутим банка није удовољила захтевима вештака и није доставила сву тражену документацију, а која се односи на начин утврђивања односно обрачуна трошкова од којих зависи висина процента који банка наплаћује од странака на име предметних трошкова. Како тужена није доставила потребну документацију, иако је позивана, то је цењено у склопу налаза вештака по коме не постоји економско оправдање за постојање тих трошкова, због чега обрачуни и не постоје, већ се висина утврђује сумарно, без посебне формуле за израчунавање њихове стварне цене, те је детаљно објаснила време и износ трошкова које је тужена наплатила од тужиоца на име обраде кредитног захтева и његовог пуштања у течај, стварних уобичајених трошкова странке (спољашњи трошкови) поводом закључивања уговора о кредиту и економских чинилаца који утичу на формирање цене конкретних банкарских услуга, а како је то детаљно и образложено у првостепеној одлуци. На овакав налаз вештака тужени је приговарао у току поступка, а и у жалби, такође, оспорава налаз вештака у погледу утврђивања ових трошкова и основа и могућности банке да ове трошкове наплати од клијента, међутим овакви наводи туженог усмерени на налаз, а самим тим и на чињенично стање, нису основани. Наиме, у парничном поступку је заступљен расправни принцип који подразумева да чињеничну грађу суд добија од странака и подлогу за одлуку образује од чињеничног материјала који су странке изнеле, где се, исто тако, и докази изводе на предлог странака, те је самим тим и тужена била дужна да сходно одредби члана 228 и 231 ЗПП-а предложи доказе за своје тврдње да је имала поменуте трошкова обраде кредитног захтева, што није учинила, док је са друге стране, ако је сматрала да налаз вештака Славице Карановић није стручан и у складу са правилима банкарског пословања, имала могућности да у складу са одредбом члана 271 ЗПП-а приложи налаз другог вештака или стручног лица а којим би се поткрепили наводи тужене, а што именована није учинила у току поступка, те самим тим није ни довела у питање налаз вештака Славице Карановић и првостепену пресуду, те разлоге наведене у истој, а које у целости прихвата и овај суд.

